

Het heiligenboek

Heiligen aan het woord (19). Bernardus van Clairvaux *Tom Zwaenepoel*

Bernardus wordt in 1090 geboren in Fontaine-lès-Dijon in Bourgondië. In 1112 stapte hij onder begeleiding van dertig jongemannen naar het klooster Cîteaux, de bakermat van de cisterciënzers, waar hij twee jaar later zijn geloften aflegt. In 1115 zendt de abt hem met twaalf monniken naar Clairvaux om er een nieuw klooster te stichten. Bernardus reist door Europa en preekt onophoudelijk. Hij brengt de cisterciënzers tot bloei, hervormt de abdij van Cluny, de benedictijnen en het hele Franse kloosterwezen. Op het einde van zijn leven leeft hij in eenzaamheid. Hij sterft in 1153 in zijn lievelingsklooster Clairvaux. Hij laat 350 preken na, meer dan vijfhonderd brieven en een aantal verhandelingen.

Bernardus geldt als de tweede stichter van de cisterciënzers. Als abt sticht hij nog 68 kloosters. Naar het voorbeeld van Cluny organiseert hij visitaties, inspectiebezoeken van het moederklooster bij de dochterkloosters. Jaarlijks komen alle abten samen voor een generaal kapittel. Kloosters zijn niet langer 'vluchttoorden' en monniken niet langer mensen die zich terugtrekken van verantwoordelijkheid voor de wereld, op zoek naar privéheil. Voor Bernardus hebben kloosterlingen een opgave voor de Kerk en dus ook

voor de wereld en moeten zij hun kloosterleven in eenzaamheid en stilte koppelen aan belangrijke opdrachten in dienst van de Kerk. Als profetische boetepredikant ijvert hij voor het herstel van de vervallen Kerk en voor de heiligheid van priesters en bisschoppen. De denkwijze en methode van de scholastiek drukken een stempel op hem.

Voor Bernardus is soberheid een vereiste voor het leven en strengheid een noodzakelijkheid voor het geestelijke leven. Omdat aardse schoonheid de monniken en gelovigen kan afleiden, kiest hij voor sobere kerken zonder portalen, kapittels en kruisgangen, zonder afbeeldingen en kleuren. De rijkdom zit in de Bijbelwoorden vervat, de rest is verleiding. Ook in zijn brieven aan machthebbers dringt Bernardus erop aan om de 'eer' niet te zoeken in het uiterlijke of de schone schijn. Zo vraagt hij in een brief aan paus Eugenius III: „Hoe kun je volledig en echt mens zijn, als je jezelf verloren hebt?”. In een brief aan aartsbisschop Hendrik van Boisrogues beklemtoont hij: „Ik wil graag zwijgen. De nood van de armen echter zwijgt niet.”

De enige manier waarop de mens God kan benaderen, is volgens Bernardus de liefde: „De liefde zoekt geen reden, geen vrucht

buiten zichzelf. Wie de liefde realiseert, oogst haar vrucht. Ik bemin omdat ik bemin. Ik bemin om te beminnen” (*Sermones super Cantica Cantorum* 83, 4). „Jullie willen van mij horen waarom en met welke maat je God moet liefhebben. Ik zeg jullie: de reden waarom we God moeten beminnen is God zelf en de maat is mateloos liefhebben” (*De diligendo deo* 1, 1) Wie op zoek is naar een levensstijl om God te 'ontdekken' of te 'herontdekken' in de anonieme massa of het persoonlijke leven vindt bij Bernardus een antwoord. In *Sermones super Cantica Cantorum* (84, 1) verwoordt hij het als volgt: „Niet met voetstappen wordt God gezocht, maar met stappen van het verlangen. Het gelukkige vinden verdrijft het verlangen niet maar vergroot het.” En in *Sermones de diversis* (33, 8-9) zegt hij: „God is een grote berg waarin alle schatten van wijsheid en kennis verborgen zijn, waarin de hele waarheid van de menselijke natuur en de hele rijkdom van de Godheid woont.”

Tijdens zijn reizen door Europa imponeert Bernardus zijn publiek door de uitstraling en overtuigingskracht van zijn persoonlijkheid. Een moedige persoonlijkheid, zo blijkt onder meer in *Scriptorium Claravallense, Sermo 3*: „'s Avonds blijft de klacht en 's

morgens keert de vreugde terug. Ik geef me 's avonds over aan de pijn om dan te kunnen genieten van de vreugde van de morgen.” Hij vraagt zijn medemens om wijs en verstandig te handelen: „Als je verstandig bent, word je een waterbekken en niet een afvoergeul. Deze ontvangt en vergiet het water bijna gelijktijdig. Een waterbassin echter wacht tot het helemaal vol is en geeft zo verder wat overstromt zonder zelf iets te moeten inboeten” (*Sermones super Cantica Cantorum* 18,3).

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen*, Lannoo, Tielt, 2008, 345 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 209 8041 7.

Omroep

4 november, 9 uur, Braambos via VRT één (herhaling omstreeks 23.30 uur via Canvas). Na het streepje spiritueel-maatschappelijke actualiteit in *Close-up* de reportage *Wandtapijt van de Apokalyps*. We hebben het dan over het 104 meter lange en bijna zes meter brede tapijt van Anjou. Na een restauratie van niet minder dan twaalf jaar bezoeken momenteel zo'n honderdzeventigduizend bezoekers jaarlijks dit unieke kunstwerk. In vijftien zestig scènes wordt het laatste boek uit de Bijbel, de Apokalyps, uitgebeeld. Deze documentaire reikt handvaten aan om dit hermetische Bijbelboek beter te begrijpen. Die hulp blijkt nodig om te midden van de beelden van ondergang de boodschap van hoop op het spoor te komen, want daar gaat het in de Apokalyps uiteindelijk om.

De vrome kudde

Bijbels *Ingezonden door Paul Haentjes*

De pastoor geeft een etentje voor alle parochiemedewerkers en natuurlijk is ook de koster aanwezig. Beiden verlekken zich op het varken aan het spit. De pastoor weet dat alle aanwezigen het water in de mond hebben en stelt voor dat hij eerst een Bijbeltekst zal citeren en die ook zal uitbeelden. Hij vertelt:

– En Petrus hakte een oor af.

Waarop hij het oor van het varken afsnijdt en fijntjes op zijn bord legt. Terwijl hij voort het verhaal doet, smult hij van het oor. Na een tijdje zegt hij:

– En toen werd Johannes de Doper onthoofd.

Waarop hij de kop van het varken snijdt en ook daaraan wil beginnen smullen. De koster kijkt verschrikt en bedenkt zich:

– Dat zal hier niet waar zijn! Straks is er niets meer over voor ons.

Dus gooit hij een handdoek over het varken en roept:

– Maria wikkelde het kind in doeken en vluchtte ermee naar Egypte!

Kinderwijsheid *Ingezonden door Ja Umans*

– Waarom heeft papa geen haar meer, mama?

– Omdat hij heel intelligent is en veel nadenkt.

– Waarom heb jij dan zoveel haar, mama?

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen... Kent u er nog een leuke? **KERK & Leven · Vrome Kudde**, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

plaats in Marokko	opstootje	echtgenoot	slee	worm	teug
kledingstuk		ochtendgewaad		enig	
			storend bijgeluid	2	
			weerklink		
rivier in Frankrijk		3		troefkaart	
grasstengel				slagader	
			hoofdstad van Egypte		7
voornemen	uil			1	welpenleidster
	voordat				
			zwaardwalvis		
			alcoholvrij bier		bezoeker
overall			5	op die manier	8
een zekere					Bijbelse vrouw
		plant			
		briefaanhef			
muziekinstrument				priem	6
scheur					
		4			
			deel v.e. bijenkorf		

Ontdek meer en andere puzzels in onze puzzelboeken en -tijdschriften.

DE PUZZELAAR

© De Puzzelaar

Oplossing van de puzzel van vorige week: DIEFSTAL

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---